C/2024/6563

12.11.2024

P9_TA(2024)0175

Vedtagelsen af den særlige foranstaltning til fordel for Tunesien for 2023

Europa-Parlamentets beslutning af 14. marts 2024 om vedtagelsen af den særlige foranstaltning til fordel for Tunesien for 2023 (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til traktaten om Den Europæiske Union (TEU), særlig artikel 14,

— der henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/947 af 9. juni 2021 om oprettelse af instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde – et globalt Europa, og om ændring og ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 466/2014/EU og ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1601 og Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 480/2009 ([1]) (forordningen om NDICI – et globalt Europa),

— der henviser til aftalen mellem Europa-Parlamentet og Kommissionen af 3. juni 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets afgørelse 1999/468/EF om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen, som ændret ved afgørelse 2006/512/EF ([2]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) 2018/1046 af 18. juli 2018 om de finansielle regler vedrørende Unionens almindelige budget, om ændring af forordning (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 og afgørelse nr. 541/2014/EU og om ophævelse af forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012 ([3]) (finansforordningen),

— der henviser til Euro-Middelhavsaftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Tunesien på den anden side ([4]),

— der henviser til sine tidligere beslutninger om Tunesien, navnlig beslutningen af 16. marts 2023 om nylige angreb i Tunesien mod ytrings- og foreningsfriheden og mod fagforeninger, navnlig sagen om journalisten Noureddine Boutar ([5]),

— der henviser til pressemeddelelsen af 11. juni 2023 fra Kommissionens formand Ursula von der Leyen, sammen med den italienske premierminister Giorgia Meloni, Nederlandenes premierminister, Mark Rutte, og den tunesiske præsident Kais Saied,

— der henviser til aftalememorandummet af 16. juli 2023 om et strategisk og globalt partnerskab mellem EU og Tunesien,

— der henviser til Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 20. december 2023 om finansiering af den særlige foranstaltning til fordel for Tunesien for 2023 (C(2023)9184) og til det ledsagende handlingsdokument om støtteprogrammet for makroøkonomiske reformer i Tunesien,

— der henviser til forretningsordenens artikel 136, stk. 5, og artikel 132, stk. 2,

([1]) EUT L 209 af 14.6.2021, s. 1.
([2]) EUT C 143 af 10.6.2008, s. 1.
([3]) EUT L 193 af 30.7.2018, s. 1.
([4]) EFT L 97 af 30.3.1998, s. 2.
([5]) EUT C, C/2023/407, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/407/oj.

— der henviser til forslag til beslutning fra Udenrigsudvalget og Udviklingsudvalget,

A. der henviser til, at artikel 21 TEU bestemmer, at »Unionens optræden på den internationale scene bygger på de principper, der har ligget til grund for dens egen oprettelse, udvikling og udvidelse, og som den tilstræber at fremme i den øvrige verden: demokrati, retsstatsprincippet, menneskerettighedernes og de grundlæggende frihedsrettigheders universalitet og udelelighed, respekt for den menneskelige værdighed, principperne om lighed og solidaritet samt respekt for grundsætningerne i De Forenede Nationers pagt og folkeretten«;

B. der henviser til, at artikel 2 i Euro-Middelhavs-aftalen mellem EU og Tunesien fastslår, at »[f]orbindelserne mellem parterne samt alle bestemmelserne i denne aftale bygger på respekten for menneskerettighederne og de demokratiske principper, som ligger til grund for deres interne og internationale politik, og som udgør et væsentligt element i aftalen«;

C. der henviser til, at artikel 29 i forordningen om NDICI – et globalt Europa udelukker handlinger, der kan føre til krænkelse af menneskerettighederne i partnerlande; der henviser til, at det i forordningens artikel 25, stk. 5, forventes, at Kommissionen foretager *ex ante*menneskerettighedskonsekvensanalyser, der står i et rimeligt forhold til målene for og omfanget af de påtænkte tiltag og foranstaltninger; der henviser til, at forordningens artikel 3, stk. 4, fastsætter, at »[m]indst 93 % af udgifterne i henhold til instrumentet skal opfylde de kriterier for ODA [officiel udviklingsbistand], [...] og således bidrage til de kollektive tilsagn vedrørende ODA«;

D. der henviser til, at det i betragtning 40 i forordningen om NDICI – et globalt Europa anføres, at »[d]a respekt for demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincippet er væsentlig for forsvarlig økonomisk forvaltning og effektiv EU-finansiering som omhandlet i finansforordningen, kan bistand suspenderes i tilfælde af forringelse af demokratiet, menneskerettighederne eller retsstatsforholdene i tredjelande«;

E. der henviser til, at Tunesien under præsident Kais Saied har oplevet en autoritær vending og et alarmerende tilbageskridt med hensyn til demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincippet; der henviser til, at præsident Kais Saied i løbet af det seneste år har fået oppositionspolitikere, dommere, mediefolk og civilsamfundsaktivister vilkårligt arresteret og tilbageholdt;

F. der henviser til, at Kommissionen vedtog den særlige foranstaltning ved skriftlig hasteprocedure;

G. der henviser til, at der seks måneder tidligere i Kommissionens pressemeddelelse af 11. juni 2023 blev meddelt budgetstøtte på 150 mio. EUR til Tunesien; der henviser til, at der blev givet meddelelse om denne budgetstøtte, inden aftalememorandummet mellem EU og Tunesien blev undertegnet;

H. der henviser til, at der ikke fandt nogen uformel kontakt sted mellem Kommissionen og Parlamentet forud for vedtagelsen af den særlige foranstaltning ved en skriftlig hasteprocedure som fastsat i punkt 12 i aftalen mellem Parlamentet og Kommissionen af 3. juni 2008;

I. der henviser til, at det i artikel 27, stk. 4, i forordningen om NDICI – et globalt Europa er fastsat, at »[n]år Kommissionen yder budgetstøtte i overensstemmelse med finansforordningens artikel 236, fastlægger den klare betingelser for budgetstøtten, herunder fremskridt med reformer og gennemsigtighed, og overvåger overholdelsen heraf, og den støtter udviklingen af parlamentarisk kontrol, national revisionskapacitet og øget gennemsigtighed og offentlig adgang til information«;

J. der henviser til, at artikel 218 i TEUF fastsætter den procedure, der skal anvendes til at forhandle og indgå aftaler mellem EU og tredjelande; der henviser til, at denne procedure giver mulighed for passende proceduremæssige garantier samt parlamentarisk og retslig kontrol og dermed øger ansvarligheden og den demokratiske legitimitet;

K. der henviser til, at en delegation fra Udenrigsudvalget den 13. september 2023 blev nægtet adgang til Tunesien, hvilket begrænsede Parlamentets mulighed for at udøve sine kontrolbeføjelser;

L. der henviser til, at de tunesiske myndigheder den 26. september 2023 ensidigt udsatte Kommissionens besøg, få dage før det skulle finde sted;

M. der henviser til, at den tunesiske præsident i oktober 2023 afviste og returnerede 60 mio. EUR i budgetstøtte fra EU;

N. der henviser til, at det er i EU's afgørende interesse fortsat at samarbejde med Tunesien for at sikre makroøkonomisk stabilitet, retsstatsprincippet og menneskerettighederne i landet;

1. bestrider behovet for en skriftlig hasteprocedure for den særlige foranstaltning til fordel for Tunesien, da Kommissionens oprindelige meddelelse om budgetstøtten på 150 mio. EUR blev fremsat allerede den 11. juni 2023, hvilket gav tilstrækkelig tid til at anvende den normale procedure; mener, at tidsplanen for iværksættelsen af denne skriftlige hasteprocedure viser manglende respekt for parlamentarisk kontrol og udvalgsproceduren;

2. opfordrer Kommissionen til i forbindelse med den næste kommende geopolitiske dialog på højt plan at give en detaljeret, faktabaseret forklaring på, hvorfor der ikke fandt nogen uformel kontakt sted mellem Kommissionen og Parlamentet forud for vedtagelsen af den særlige foranstaltning i henhold til den skriftlige hasteprocedure som fastsat i punkt 12 i aftalen mellem Parlamentet og Kommissionen af 3. juni 2008; forventer derfor, at Tunesien vil blive udvalgt som et prioriteret land under den næste geopolitiske dialog på højt plan;

3. mener, at det politiske tilsagn i aftalememorandummet om »fuldt ud« at betale budgetstøtten for 2023 ikke udgør et retligt grundlag for at vedtage denne foranstaltning, hverken som en særlig foranstaltning i henhold til artikel 23, stk. 4, i forordningen om NDICI – et globalt Europa eller i henhold til en skriftlig hasteprocedure;

4. beklager, at Kommissionen ikke proaktivt stillede den relevante finansieringsaftale med Tunesien til rådighed for Parlamentet, som fastsatte særlige betingelser og krav i overensstemmelse med finansforordningens artikel 112, stk. 4, og artikel 236;

5. anmoder om en detaljeret redegørelse for, hvordan udtryk såsom »tilfredsstillende fremskridt«, som anvendes i afsnit 4.3.2 i Kommissionens dokument om særlige foranstaltninger, som præciserer kriterierne for udbetaling af budgetstøtte, udgør »klare betingelser for budgetstøtten« som fastsat i artikel 27, stk. 4, i forordningen om NDICI – et globalt Europa;

6. udtrykker tvivl om, at respekten for de grundlæggende principper i EU's optræden udadtil vedrørende demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincippet som beskrevet i artikel 21 i TEU, forskellige bestemmelser i forordningen om NDICI – et globalt Europa og artikel 2 i Euro-Middelhavsaftalen mellem EU og Tunesien er opfyldt for denne særlige foranstaltning i betragtning af den betydelige forværring af de grundlæggende rettigheder, der allerede har fundet sted i Tunesien siden juli 2021, og i betragtning af at en betydelig forringelse af de grundlæggende værdier kan føre til, at EU suspenderer, reducerer eller annullerer budgetstøtte til partnerlande;

7. opfordrer derfor Kommissionen til hurtigst muligt og inden udgangen af valgperioden at fremlægge yderligere skriftlige oplysninger om, hvordan og hvornår den vil vurdere, om betingelserne i afsnit 4.3.2 om udbetaling af budgetstøtte er blevet eller vil blive opfyldt, og hvilke objektive kriterier der vil blive anvendt til at afgøre, om der er gjort »tilfredsstillende fremskridt« med hensyn til gennemførelsen af de generelle betingelser i afsnit 4.3.2;

8. anmoder Kommissionen om skriftligt at opklare, hvordan den vurderer, at Tunesien i øjeblikket opfylder kravet i afsnit 4.3.2, litra b), i det særlige handlingsdokument vedrørende grundlæggende værdier;

9. opfordrer Kommissionen til at opklare, hvorfor den valgte at udbetale de 150 mio. EUR i én tranche, i stedet for at tillade en gradvis udbetaling på grundlag af konkrete milepæle eller skridt, der er opnået, jf. finansforordningens artikel 236, stk. 2, og foregribe muligheden for suspension af yderligere udbetalinger, hvis der konstateres en klar udhuling af de grundlæggende værdier;

10. opfordrer Kommissionen til at forklare, hvordan den særlige foranstaltning vil bidrage til at forbedre erhvervs- og investeringsklimaet i lyset af forværringen af retsstaten i Tunesien siden juli 2021, som er en hindring for økonomisk udvikling;

11. opfordrer Kommissionen til at præcisere årsagerne til, at de tunesiske myndigheder afviste 60 mio. EUR i budgetstøtte udbetalt under covid-faciliteten i oktober 2023, og på hvilket grundlag Kommissionen mener, at de tunesiske myndigheder er villige til at acceptere den budgetstøtte, der er fastsat i denne særlige foranstaltning;

12. opfordrer Kommissionen til at opklare, hvilke garantier den har modtaget fra de tunesiske myndigheder siden 2023 for, at Parlamentet vil få lov til at besøge EU-finansierede projekter i Tunesien og dermed udøve sin ret til tilsyn og kontrol i overensstemmelse med artikel 14 i TEU;

13. anmoder Kommissionen om at opklare situationen ved at give et relevant og omfattende svar på Parlamentets forespørgsel til mundtlig besvarelse og denne ledsagende beslutning;

14. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og Rådet.